

”Sisäinen tarkastus osaksi kuntalakea varmistamaan hyvän hallinnon, riskienhallinnan ja valvonnan toimivuutta”

Yhdistys on pyynnöstä antanut asiantuntijalausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa kuntien riskienhallintaa ja -valvontaa. Tämän erinomaisen ja välttämättömän tavoitteen varmentamista voi toteuttaa kunnanhallitukselle raportoiva riippumaton sisäinen tarkastus, mistä olisi säädettävä kuntalaissa.

Yhdistys on huolissaan siitä, että kuntasektorilla, missä käytetään huomattava osuus julkisista verorahoista, ei erityisesti säädetä riippumattomasta verovarojen käytön valvonnasta, eikä käytännössä tunnisteta sisäistä tarkastusta.

Kuntasektorin hyvän hallinnon edistämiseksi ja varmentamiseksi sekä julkisten varojen läpinäkyvän ja tarkoituksenmukaisen käytön turvaamiseksi tulisi ammatillisten standardien ja ammatillisen ohjeistuksen mukaisesta riippumattomasta ja objektiivisesta sisäisestä tarkastuksesta säätää Kuntalaissa. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi siten, kuin on todettu valtion talousarvioasetuksessa (70§).

Sisäinen tarkastus tulisi asemoida kunnanhallituksen alaisuuteen siten että se voi aidosti edistää hyvää hallintoa ja luottamusta viranomaistoimintaan, toimia ennakoivana varmentajana, tarkastaa koko kunnan toimintaa sekä osallistua osaltaan korruption torjuntaan.

Kunnanhallituksen on tilivelvollisena toimielimenä saatava riippumattomasti varmennusta ja informaatiota kunnan sisäisen valvonnan toimivuudesta, verovarojen käytöstä ja riskienhallinnan riittävydestä. Sisäinen tarkastus on taho, joka auttaa kunnan johtoa ja hallitusta varmistamaan riippumattomasti kunnan valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta, kunnan toimintakykyä, turvallisuutta ja myös kolmansien osapuolien valvontaa.

Sisäinen tarkastus varmistaa esimerkiksi tietoturvan ja -suojaan riittävyttä ja hallittavuutta, verovarojen oikeaa ja tarkoituksenmukaista käyttöä, sekä hyvää hallintotapaa samalla ehkäisten epäeettistä toimintaa.

Jotta kunnan toimintaan ei muodostu valvonta-aukkoja, tulisi sisäistä tarkastusta käytännössä ohjata kunnanhallitus, ei operatiivinen johto. Näin ei usein nykykuntatoiminnassa ole, vaan sisäinen tarkastus toimii operatiivisen johtajan alaisuudessa ja välitön raportointiyhteys hallitukseen puuttuu.

Lakiesityksessä tuodaan esille, että ”Sisäinen valvonta on selkeästi johtamisen väline ja sen keinovalikoimaan kuuluu muun muassa sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus.” Esityksessä on kuitenkin jätetty sisäinen tarkastus lain pykälistä pois ja perusteluosioista esittämättä sisäisen tarkastuksen tuomat hyödyt. Näkemyksemme

mukaan lain perustelutekstiä tulee täydentää ja muuttaa siten, että sisäisen tarkastuksen hyödyt tulevat perusteluissa esille erityisesti tietosuojaa ja tietoturvaa, hyvää hallintotapaa ja eettistä toimintaa edistävänä tahona, myöskin osana korruption vastaisen strategian toimeenpanoa.

Ammattimaisesti ja huolellisesti järjestetty sisäinen tarkastus tukee julkisilla varoilla toimivien organisaatioiden tilivelvollisuuden toteutumista, edistää hyvää hallintoa, vastuullista ja eettisesti laadukasta toimintaa sekä tuloksellisuuden ja tehokkuuden kehittymistä eri osa-alueilla. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden varmistaminen ennakolta ja ennaltaehkäisevästi korostuvat yhä enemmän ja sisäisen tarkastuksen riippumattoman aseman ja roolin tulisi vahvistua, ei heikentyä.